

ВЕСТНИК НА ОБЩИНА ГЪРМЕН

2960; Гърмен, ул. "Първа" №35, тел.: 07523/20-40, факс: 31-79; e-mail: obs_garmen@bitex.bg

16 - 31 октомври 2014 г., година (I), 2 /2/

ОБЩНСКИ НОВИНИ

Още един успешно завършен проект от Община Гърмен

Община Гърмен завърши един от трансграничните си проекти с община Босилово. Проектът „Устойчиво икономическо развитие, чрез подобряване на социалната инфраструктура в трансграничния регион Гърмен – Босилово“, финансиран по „Програма за

трансгранично сътрудничество по Инструмента на пред присъединителна помощ България-Бивша Югославска Република Македония”, стартира преди две години-на 23.07.2012 г. и приключва на 22.07.2014 г.

Бюджетът на проекта е 304 410,25 евро, като 136 710,08 евро за община Босилово и 167 700,16 евро за община Гърмен. По-голямата част от средствата в община Гърмен бяха за строително-монтажни работи. Извърши се ремонт и оборудване на част от Народно Читалище “Искра 1924” и се превърна в младежки център за развитие на творчеството на младите хора от общината.

По проекта се реализираха и други дейности, които се изпълниха своевременно и качествено. Създаде се „Календар с най-желаните трансгранични събития в областта на сътрудничеството между младите хора от двете общини. Отпечата се „Стратегия за развитие на младежката креативност, социални умения между община Босилово и община Гърмен“. Издаде се „Бюлетин за живота и дейността на видни личности от общината“. Издаде се „Бюлетин с материали, показващи традициите и фолклора на хората от двете общини.“ Заснет беше филм, в който се разказва за част от празниците и обичаите на хората от двете общини. Проведе се “Ден на таланта”, в който участваха ученици от двете общини и рисуваха на тема “ Как изглежда бъдещето на моята община“. Проведе се кръгла

маса в община Босилово на тема “ Идентичности на балканите в контекста на европейското културно наследство “ и „Пътят към Европейските ценности-история и съвременност“. На тази кръгла маса деца от двете общини писаха есета, свързани с темата , а

ръководителя и координатора на проекта запознаха присъстващите с културно-историческите забележителности на двете общини.

Проведена беше и тридневна среща в община Босилово, където се представиха кулинарни изкушения от традиционните ястия на хората от двете общини. Създаде се неформален младежки център между младежите на община Гърмен и община Босилово, с което се постигна на 100% общата цел по проекта.

Последната дейност, с която се финализира проекта бе провеждането на заключителна конференция в община Гърмен, която се проведе на 10 и 11 юли в община Гърмен. В нея взеха участие представители от двете общини - служители на общините, млади хора, които се запознаха с резултатите от реализирането на проекта.

На конференцията се обсъдиха и проблемите, които са възниквали пред екипите по време на изпълнението на проекта.

Кметовете на двете общините закриха конференцията и отбелязаха предимствата на трансграничното партньорство и обещаха да продължат да печелят съвместно още много проекти.

НОВА ДЕТСКА ПЛАЩАДКА БЕШЕ ПОСТРОЕНА В С. МАРЧЕВО

В село Марчево във връзка с Националната кампания „ЗА ЧИСТА ОКОЛНА СРЕДА - 2014” на тема «Обичам природата – и аз участвам», се изпълни проект „Възстановяване на зона за отдих и игри”. Стойността на проекта е 10 000,00 лв.

Основна цел на проекта е :

Възстановяване, почистване и озеленяване на зона за отдих и игри и повишаване екологичната култура на населението в село Марчево, чрез реализиране на практически мероприятия за почистване и опазване на околната среда.

По проекта се извърши следното: Почистване на площта около пространството, която беше обрасла с трева, бурени и храсти; Възстановяване на съществуващи пешеходни алеи (с нови тротоарни плочки);

Възстановяване на чешмата;

Рекултивирание на тревни площи; Засаждане на райграс и дървесна растителност;

Обработка на почвата за засаждане на цветя и оформяне на цветарник; Доставка и монтаж на съоръжения за отдих /пейки/ и изграждане на кът за отдих и игри (пясъчник); Доставка и монтаж на детски съоръжения (пързалка, люлка, клатушки – 2 броя); Монтаж на осветителни тела; Монтиране на декоративни кошчета за отпадъци; Доставка и монтаж на градински бордюри;

Всички дейности се извършиха качествено и навреме.

Жителите на село Марчево вече се радват на една нова придобивка-място за отдих на всеки и за игра на децата. Всеки ден градинката се посещава от децата на Марчево, които играят на пързалката, катерушките и пясъчника.

Съобщения

Община Гърмен Ви уведомява, че на 09.10.2014г. е публикувала на сайта на Агенцията по обществени поръчки Публична покана с уникален код 9034542 с предмет „Ремонт на ВиК мрежи и съоръжения на територията на община Гърмен,“ както и Публична покана с уникален код 9034538 с предмет «Доставка на хранителни продукти за нуждите на Център за социални услуги в с. Марчево, общ. Гърмен» за повече информация може да посетите сайта на община Гърмен www.garmen.bg секция Профил на купувача.

Уведомяваме жителите на община Гърмен, че съгласно Решение №584 от 03.06.2014 г. на Общински съвет с. Гърмен: еднократната финансова помощ се отпуска от общинския съвет. Всички молби за помощи се подават до Общински съвет с. Гърмен.

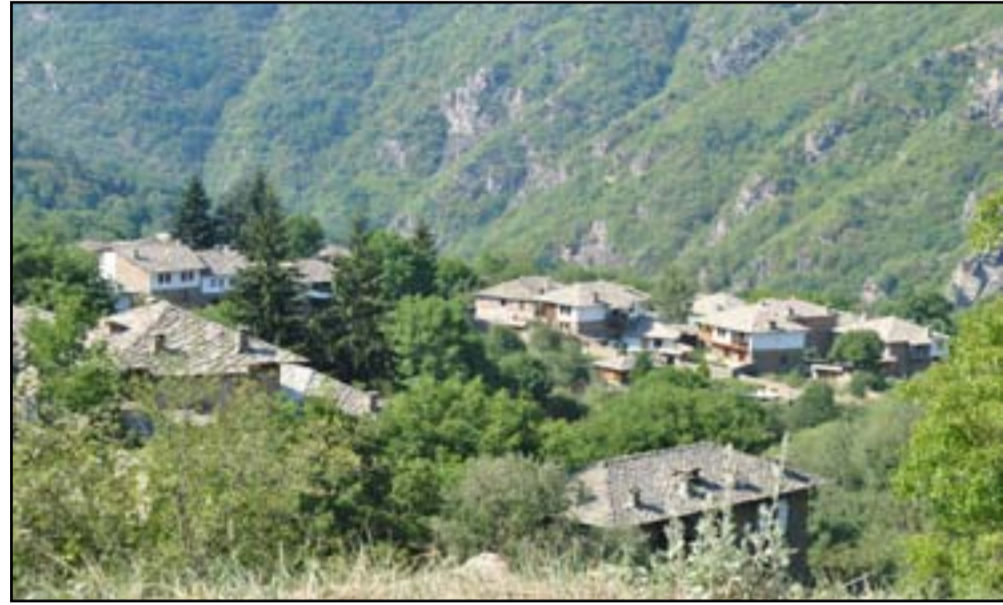
Общинска администрация с. Гърмен, уведомява членовете на Секционните изборителни комисии, че от 17.10.2014 г. започна изплащането на възнагражденията за участието им в изборите за народни представители на 05 октомври 2014 г.

Възнагражденията се изплащат в стая № 8, на 3-я етаж в сградата на общинската администрация, срещу представяне на лична карта.

КОВАЧЕВИЦА И ЛЕЩЕН – СЪКРОВИЩНИЦИТЕ НА РОДОПИТЕ

Ако имате намерение да посетите Ковачевица и Лещен, си отделете поне няколко дни, защото определено има какво да се види. В следващите редове ще се опитаме да ви го докажем.

КОВАЧЕВИЦА

Ковачевица се издига на 1000 метра надморска височина в Западните Родопи. Спада към територията на община Гърмен, на около 25 км от град Гоце Делчев. Селото се намира в поречието на река Канина, по-известна като Кървава река. Климатът е милостив към местните, тъй като зимата е относително мека, а лятото – приятно и прохладно. Населението днес е едва 50 души, но за щастие обезлюдяването на българските села тук не се усеща в такава степен заради големия туристически поток. Историята на планинското селце е наистина впечатляваща. Живот по тези земи има още от древността. Находки от надгробната могила в местността Рудара от късния период на желязната епоха и тракийското светилище от I хил. пр. Хр. в местността Козя камък са само малка част от свидетелствата за богатото историческо минало. Северно от Ковачевица, в местността „Св. Константин“, са открити едни от най-ценните национални находки от края на IV и началото на III век пр. Хр. – бронзовият шлем и бронзовата ризница. В общи линии разположението на землището на Ковачевица в древността е стратегическо, тъй като в близост до него преминава античен път, свързващ Никополс ад Нестум и Филипопол.

Счита се, че първите българи се заселват още от времето на ликвидирането на Търновското царство (1393 г.). Тогава те се установяват в няколко отдалечени и разпръснати махали, които не образуват селище. Втората вълна от заселници, с която се свързва и самото създаване на селото, е от началото на XVII век, когато са извършвани най-масовите безчинства на поробителя, целящи помохамеданчване на българите. След опожаряването на село Рибново оцелялото население се установява на територията на днешна Ковачевица – около извор, сега голяма чешма, която носи името Циганчица. За бързото разрастване на селото способстват много важни фактори като наличието на вода (над 15 извора и чешми), мек климат, обширни пасища и наистина богата природа, наситена с диворастващи лечебни билки и растителни видове. Земята тук е много плодородна и е майка на различни ябълкови, сливови, черешови и орехови насаждения.

Разрастването на селището изисква от населението да се занимава с различни занаяти. Придошлите от околните села се занимават със земеделие и скотовъдство. За разлика от тях дошлите от Западна Македония се занимават с долгерство. Ключово значение за развитието на Ковачевица изиграва фактът,

че тук никога не е имало турска администрация и населението е живеело относително спокойно по времето на османското иго. Именно това позволява на много будни местни хора да изградят облика на селото, така че то да се превърне в просветен и религиозен център. Един от символите на Ковачевица е църквата „Св. Никола“ – най-ценният паметник на духовността в целия район. Храмът е нужен, за да дава искрица надежда на хората, че някой ден ще живеят по-достойно и спокоен живот. Именно затова той носи името на свети Никола – покровител на пътниците, бежанците и турбеччиите, каквото е и коренното население на Ковачевица. Църквата е построена през 1847 г. от прочути местни долгери с доброволен труд на населението. По изискванията на турска власт тя е вкопана в земята и се намира в ниската част на селото. Камбанариията на църквата, построена през 1900 г., е дело на Уста Ангел Митев и Тома Марков. Камбаните са отлеги на място от изкусни горнобродински майстори леяри от материали, дарени от цялото население.

Историята, свързана с трудно взетото разрешение от турските власти за построяване на храма, с времето се превръща в легенда, разказвана от местните. Родом от селото е виден търговец, който успява да намери признание чак в султанския двор в Цариград като изкусен бръснар. Към него се обръщат съселняните му, за да съдейства за издаването на разрешение, тъй като по това време е изключително трудно да се вдига нова църква. За голяма изненада на местните лично султанът, подтикнат от таланта и уменията на своя личен бръснар, родом от Ковачевица, подписва ферман за издигането на храм. Единственото изискване е да не бъде висок, за да не се вижда отдалеч.

Свидетелство за културния подем на Ковачевица по времето на

възраждането е фактът, че тук е построено първото килийно училище в Неврокопско, завършено още през 1820 г. В него първи преподаватели са местните свещеници. Децата са обучавани за духовни лица до 1854 г. Първото светско училище в селото е открито през 1854 г. в къщата на младия учител Никола Банев.

Волята за освобождение на будното местно население си личи и в опитите им за отвърляне на чуждата власт. Готовността си за саможертва в името на свободата жителите изразяват чрез всеотдайно поддържане на четите на войводите Сдавко войвода, Шимар войвода, Йордже войвода и известния Тодор Тетимов – Кануш войвода. Често забравяме, че този край на България се освобождава доста по-късно от османско иго – едва през 1912 г., по време на Балканската война. Окривени от желанието си за свобода, голяма част от местните мъже се включват във военния конфликт. Много от тях губят и живота си. За щастие резултатът е благоприятен и Ковачевица влиза в пределите на Царство България. След 1913 г. селото забавя развитието си. Постепенно долгерството запада за сметка на животновъдството и земеделието. Това се дължи на наистина големите владения, с които бившите долгерски родове разполагат. През 50-те години на XX век някогашната голяма Ковачевица започва да обезлюдява постепенно. От 2000 души население и жилищен фонд от 300 къщи още през периода 1938-1940 г. хората остават 1229 жители. Днешните жители са едва 50-60 души. Друг интересен факт, свързан със селото, е афинитетът на сценаристи и режисьори да заснемат филмите си тук. Снимките на над 20 чуждестранни

и български продукции са правени в Ковачевица, сред които вероятно най-яркият е „Мъжки времена“. Остава важният въпрос с името. За него също има легенди и предания. Историята разказва, че един от преселниците в началото на XVII век е Марко Ковача. Той е наистина изкусен майстор със златни ръце, който заради умението си е един от първенците в града. Жена му, Гина Ковачевица, е много уважавана и търсена от всекиго за съвет или помощ. С времето станало нарицателно да се казва „отивам при Ковачевица“, когато някой трябва от долната към горната махала, където се намира къщата на ковача и съпругата му. Време е да поговорим и за облика на Ковачевица. Архитектурното богатство на това планинско селце предизвиква интерес у

всеки посетител. Всеки тук е типично и уникално. Никое друго място не прилича на това. Ковачевските къщи както вобщо родопските домове са солидни каменни постройките със зидария, която не можем да видим никъде другаде. Тя е майсторски обработена и изключително специфична. Технологията на градеж обаче е наистина много проста: подредени неядлани камъни, споени с размекната пръст. Простият начин на подредба наистина дава неочаквани резултати. Масивните зидове са изключително здрави и трайността им е проверена от столетията, а и естетически тази каменна мозайка е неповторима. Тъкните, патинирани от времето дървени кошачи, разделящи каменната зидария на хоризонтални пояси, внасят човешки мащаб и декоративна звучност на строгите каменни повърхнини. Ковачевските долгери оставят своя отпечатък и върху дървената част от къщата – врати, прозорци и всякакви отличителни детайли.

Ковачевските къщи имат строга дисциплина по отношение на функциите на стаяте. На базата на довържеността жилищите през втората половина на XVIII в. се издигат дву- и триетажни къщи с еркери наддвания на втория и третия етаж над тесни калдъръмени улчици. Първият етаж винаги е пригоден за животните или за селскостопански нужди. Жилищата част е на горните един или два етажа. В ковачевската къща съществуват две групи помещения – на отворените части на сградата – „потон“ (чардак), и на затворените – стаи с огнища, килери.

Утвърждаването на този определен тип къща е свидетелство за развитието на строително-архитектурната школа в Югозападните Родопи с център с. Ковачевица, чиято архитектура е едно от най-високите постижения на българския строителен гений през Възраждането. Резултатът от работата над долгерите не е случаен. Строителите постижения на това село се коренят както в професионализма, предаван като фамилна традиция от долгерите, така и в работата на гилдията като цяло, където имало строга организация, йерархия и контрол.

За нас в Ковачевица има нещо магическо и мистично. То сякаш успява да предложи всичко, от което имаме нужда, за да се откъснем от еднообразието всекдневието. Необикновената природа, тайнствената атмосфера на Родопите, чистият въздух, спокойната среда и гостоприемството на местните са причините, поради които всеки, дошъл тук, нарича това място „приказка от дърво и камък“. Ако все още не сте го посетили, не се колебайте къде да бъде следващата ви почивка. Има едно място, което не отстъпва по никакъв начин на Ковачевица, даже напротив – често двете дестинации вървят ръка за ръка. Селата се намират на 8 км едно от друго, а живописният път по който ще минете, може да бъде срещнат само в Родопите

Продължава на 4 стр.

ВРЕДНИТЕ СЪСТАВКИ В ХРАНИТЕ - ТРАНСМАЗНИНИТЕ

Маргарин или масло, сандвич или корифлейк за закуска? Знаем ли кои храни са полезни за децата ни и кои да избягваме на всяка цена? Едва ли има човек в съвременното общество, който не е чувал за „трансмазнини“ (или трансмастните киселини). Какво обаче стои зад това понятие? Повечето от нас имат желание да слагат на трапезата у дома полезни храни. Или поне се опитваме да намалим, доколкото е възможно, изключително вредните. Нека разгледаме няколко факта за мазнините като цяло, които ще ни помогнат.

През последните години мазнините погрешно са смятани за помощат на тялото да изгради нервната тъкан (например мозъка) и хормоните. Те са „горивото“ на тялото. Ако мазнините, които са били приети, не са изгорени като енергия или не са използвани като гравитни елементи, те започват да се трупат в тялото в мастните клетки. Това е естественият начин, по който тялото мисли в перспектива и се запасява за периоди на оскъдни количества храна. Освен това мазнините подпомагат разграждането на мастно разтворимите витамини А, D, E, K. Мазнините придават на храната по-добър вкус и консистенция, но също така са и много богати на калории. Ясно е, че прекалено големи количества мазна храна могат да причинят здравословни проблеми.

Колко мазнини трябва да приема детето?

При малките деца мазнините и холестеролът играят много важна роля за развитието на мозъка и нервната система. Това важи особено за деца под 2 години. След тази възраст в хранителния режим 30 до 35% от калориите, които поемат децата, трябва да бъдат от мазнини. От 4 до 18 години количеството им трябва да варира от 25 до 35%.

Съществуват 3 основни типа мазнини:

1. **Ненаситени** – откриват се в растителните храни и рибата. Те се разделят на: мононенаситени (например в авокадото, в зехтина – добре е когато купуваш зехтин, да погърсиш на етикета обозначението „ekstra virgin“ или „студено пресован“, и др.), полиненаситени (повечето растителни мазнини) и Omega-3 мастни киселини (в мазните риби като някои видове риба тон и сьомга, в лененото масло и др.)

Растителните мазнини в естествения си течен вид са по-скоро полезни. Те понижават лошия (LDL) холестерол и повишават добрия (HDL) холестерол, който прочиства кръвоносните съдове от отлагания. • **2. Наситени** – в месото и другите животински продукти, като масло, мас, сирене, мляко и др. Те временно повишават и добрия, и лошия холестерол. Ако човек е физически активен и ако мазнините не са употребени в особено големи количества, нивата им се нормализират. • **3. Трансмазнини** - Те се получават при нагряване до висока температура на течни растителни масла в присъствието на метали катализатори и водород. Това е процесът хидрогениране. В завършения продукт остават метали като алуминий и никел, които след попадане в организма започват да се натрупват в клетките. Хидрогенираните мазнини остават твърди на стайна температура и повишават срока на годност на хранителните изделия, с които се приготвят. При тяхната употреба лошият холестерол се повишава, а добрият намалява и това положение се запазва доста дълго време, като значително затруднява организма да се справи с неспособното положение. Така се получава двоен отрицателен ефект, което ги прави много по-вредни от животинските мазнини. Освен това трансмазнините причиняват запушвания по кръвоносните съдове, могат да доведат до диабет от тип 2, да увеличат трайно кръвното налягане, както и сериозно да увеличат риска от сърдечно-съдови заболявания. Това са няколко основателни причини да не бъдат консумирани от възрастни хора. А защо трябва да причиняваме акумулативен ефект в организма на нашите деца?

Къде можем да срещнем трансмазнините?

Хидрогенирани мазнини се използват в изработката на торти, кексове, готови баници и закуски, в голяма част от пакетирания хляб, чипсове, солети, всички красящи, бутер тесто, царевични пръчици, пуканки за микровълнова печка, в повечето зърнени храни, тип „корифлейк“, в бонбони за смучене (удивително, но факт!), във всички видове бисквити и вафли (изключение правят тези, на които изрично е написано, че са правени с масло), в част от шоколадите (най-вече тези с пълнеж и бисквити в тях), както и в почти всички продукти от заводенията за бързо хранене (хамбургери, пържени картофи, кекчета). И, да не забравяме, в маргарина.

Под какви наименования по етикетите се „скриват“ трансмазнините?

- Втвърдени растителни масла;
- Хидрогенирани, хидрогенирани, частично хидрогенирани мазнини;
- Растителни мазнини – не всички от тях са хидрогенирани, но често пъти производителите уютно се скриват зад това понятие. Виждаме привлекателни надписи: „растителни мазнини“ и се успокояваме, че това е здравословна храна. А дали действително е така, практически няма начин да разберем...

Практиката по света и у нас

Американските експерти по хранене са определили горна допустима дневна граница за мазнини в храната. От 2006 година производителите в САЩ (без изключение) посочват върху опаковката съдържанието на мазнини – както в проценти от допустимата дневна доза, така и в грамове за 100 г продукт. И то не само на природно наситените, но и на трансмазнините. Така всеки лесно може да се ориентира и да направи своя избор. В България поради ниската цена и по-голямата годност на хранителните продукти, с които са приготвени, трансмазнините са изключително широко употребявани. В нашата страна за съжаление все още няма изискване за обявяване на етикета за съдържанието на трансмазнини в продукта. Отбелязват се само съдържанието на общи и наситени мазнини.

Каква е алтернативата?

Това, което зависи от нас: да осигурим на децата си повече от полезните мазнини за сметка на вредните; да разчитаме повече на домашната кухня, отколкото на купените лакомства и деликатеси. У дома със сигурност се готви по-здравословно, а и значително по-вкусно. Едно от най-важните неща е да обърнем внимание на широко употребявания и рекламиран маргарин – той не е здравословната алтернатива на маслото, независимо от това дали съдържа фибри и неземени витамини и минерали. От него не се „пълнее по-малко“. Нищо, че филията се маже по-лесно с него. С масло вместо с маргарин домашната супа и печено пиле ухаят доста по-добре. Ако се добави зехтин вместо олио, получаващ чудесен лек аромат на маслини. Вместо вафли или бисквити за следобедна закуска по-добре предложат на детето филийка пълнозърнен хляб с овкусена извара; опитай да го изкушиш да хапне нарязани на интересни формички морковчета или плодове вместо царевичните пръчици на детската площадка. Когато купуваш шоколад, погледни етикета – какавото масло или млечната мазнина са по-добрите алтернативи от информационно затъмняващото „растителни мазнини“.

ДАНЪЧЕН КАЛЕНДАР

ОКТОМВРИ 2014 г.

До 20-ти октомври:

ЗДДС
Регистрирано лице по реда на глава осемнадесета от ЗДДС (облагане на доставки на услуги, извършвани по електронен път от лица, неустановени в Европейския съюз) подава справка-декларация за доставки на услуги, извършвани по електронен път за предходното календарно тримесечие и внася дължимия данък ЗСВТС

Подаване съгласно чл.11 ал. 2 от ЗСВТС на Интрастат декларации –пристигания/изпращания за месец септември 2014 г., за новорегистрираните Интрастат оператори с възникнало текущо задължение.

До 25-ти октомври:

ЗДДФЛ

1. Внасяне от работодателя на авансовия данък, удържан през месец септември за доходи от трудови правоотношения.

2. Внасяне от работодателя на авансовия данък, определен по реда на чл. 42, ал. 6 от ЗДДФЛ върху брутна размер на сумата от частичните плащания по трудови правоотношения, ако през месец септември са направени само частични плащания.

До 30-ти октомври

ЗМДТ

1. Плащане на втора вноска на данъка върху недвижимите имоти за текущата година.

2. Плащане на втора вноска на данъка върху превозните средства за текущата година.

До 31-ви октомври:

ЗМДТ

1. Внасяне на окончателния годишен /патентен/ данък за четиъртото тримесечие на текущата година.

ЗКПО

Деклариране и внасяне на данъците при източника по ЗКПО за трето тримесечие.

ЗДДФЛ

1. Внасяне на авансовия данък за третото тримесечие на 2014 г. за придобити доходи от стопанска дейност по чл. 29 от ЗДДФЛ и от наем или от друго възмездно предоставяне за ползване на права или имущество и подаване на данъчната декларация по чл. 55, ал. 1 от ЗДДФЛ и чл. 201, ал. 1 от ЗКПО за тези данъци.

2. Внасяне на окончателните данъци по глава шеста от ЗДДФЛ за третото тримесечие на 2014 г. и подаване на данъчната декларация по чл. 55, ал. 1 от ЗДДФЛ и чл. 201, ал. 1 от ЗКПО за тези данъци.

ЗДЗП

1. Внасяне от застрахователите или данъчните представители на данъка върху застрахователните премии, дължим за предходния месец.

2. Подаване на данъчна декларация по чл. 14, ал. 1 от ЗДЗП за предходното тримесечие.

ОСИГОРИТЕЛЕН КАЛЕНДАР

ОКТОМВРИ 2014 г.

до 25 октомври (първият работен ден след 25 Октомври 2014 г. е 27 Октомври 2014 г.)

> за лицата по чл. 4, ал. 1 и ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване върху допълнителни доходи от трудова дейност (например допълнителни трудови възнаграждения за постигнати резултати) начислени или изплатени през месец Септември 2014 г., отнасящи се за труд положен преди месец Август 2014 г.

> за лицата в неплатен отпуск през месец Септември 2014 г., които не са подлежали на осигуряване на друго основание.

> за лицата, които през месец Септември 2014 г. са били във временна неработоспособност поради болест, бременност и раждане и отпуск за отглеждане на малко дете по реда на чл. 164, ал. 1 и 3 и отпуск за осигуряване на дете от 2- до 5- годишна възраст по реда на чл. 164б, ал. 1 и 4 от Кодекса на труда.

> за авансово дължимите здравноосигурителни вноски от лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Кодекса за социално осигуряване – лица, регистрирани като упражняващи свободна професия и/или занаятчийска дейност, лицата, упражняващи трудова дейност като еднолични търговци, собственици или съдружници в търговски дружества и физическите лица – членове на неперсонифицирани дружества, регистрираните земеделски производители и потюнопроизводители (самоосигуряващите се лица по смисъла на КСО) за месец Септември 2014 г.

> за лицата, които работят без трудови правоотношения върху изплатените възнаграждения през месец Септември 2014 г.

> за лицата, които през месец Септември 2014 г. са подлежали на здравно осигуряване по реда на чл. 40, ал. 5 т. 1 от Закона за здравното осигуряване (лица, които не са били осигурени на основание по чл. 40, ал. 1, 2 или 3 от закона).

> за морските лица за положения труд през месец Септември 2014 г.

> за служителите на Българската православна църква и други нормативно признати вероизповедания, които не получават възнаграждения за извършвана дейност за месец Септември 2014 г.

Продължение от 2 стр.

ЛЕЩЕН

Първото нещо, което ще ви посрещне в село Лещен, е гледката към насадалите по стръмните склонове на планината къщички, изградени в ковачевския архитектурен стил. Те още пазят в себе си истинския дух на българското село.

Сред архитектурните паметници се открояват църквата „Св. Параскева“ от 1836 г. и килийното училище. Стенописите на църквата изпъкват с едрия си шрих и ярките си цветове. Според исторически сведения от края на XIX и началото на XX век Лещен е предимно българско село в Неврокопска кааза.

В „Етнография на вилаетите Адрианопол, Монастир и Салоника“, издадена в Константинопол в 1878 г. и отразяваща статистиката на мъжкото население от 1873 г., Лещен е посочено като село с 59 домакинства и 200 българи. През 1889 г. Стефан Веркович („Топографическо-етнографически очерк Македонии“) отбелязва Лещен като село с 56 български къщи.

„Ляшин (Лещен) село в полите на един доспатски клон, 1/2 час до левия бряг на Канина. Пътят от Неврокоп до Фотовища е равен, а отгук се захваща тесен и стръмен. Обикновен ход захваща 4 часа. На първо място стои скотоводството. Българска църква. Къщи 56, българи. Най-последно българско село; отвъд захваща Рупчус. Като най-затънтено в Ляшин селяните са страшни суеверци. За да се лекуват или съветват от цялата околия, дохождат при врачките в Ляшин.“

Някога местните се препитавали с дюлгерство, ковано желязо и добиване на златоносен пясък.

Автентичността на миналото, естествената природна красота, примесена с изкуствено придадения й модерен туристически облик, доставят на посетителя неповторимо преживяване. Архаичният дух все още обитава и главната калдъръмена улица, откъдето всеки може да си купи интересни сувенири за спомен.

Други интересни природни забележителности, които може да посетите, са изпълненият с вековни букви и елови гори резерват „Тъмната гора“, каньонът на река Канина, местността Синият вир, скалните образувания „Козият камък“ и „Черната скала“, известни още като тракийските съкровища. Някога върху голямата скала „Козият камък“ е имало много дупки с правилна кръгла форма, еднакъв размер и дълбочина, но мястото е взривено от иманяри и днес те вече не могат да се видят. Определено село Лещен и районът около него обещава една хубава почивка сред природата и автентичността на старо българско село.

резултат на това, „Градището“ е обявено за недвижима културна ценност с национално значение.

След смъртта на проф. Бояджиев, който умира от инсулт в Центъра за ядрени изследвания в руския град Дубна, където работи години наред, с изследванията на мястото се заема екипът на доц. Анелия Божкова. Тя също е на мнение, че тракийското светилище е по-старо от Перперикон. Доказателствата, според нея, са следите от пещи за жертвоприношения, съвършено кръгли дупки върху скали, разположени във формата на съвездия, както и гигантските фигури на човешки глави и култови животни. Върху един от скалистите носове на скалата са издълбани множество ямки, които оформят космически слънчеви кръгове.

Това е едно от доказателствата, че става дума за древен тракийски храм (снимка 4). Открити са каменни заграждения, депа за дарове в скални цепнатини и ниши, глинени олтари. Учените са категорични, че каменните скулптури не са природни образувания, а са издълбани от човешки ръце. Не е ясно обаче как са били извозени на такова труднодостъпно и високо място.

При проучванията останките от древни градежи са били частично консервирани, а на светилището е назначена постоянна охрана, която да го пази от иманярски набези.

През март 2011 г. община Гърмен започва работа по проект „Повишаване на атрактивността на трансграничния регион Тасос-Гърмен чрез повишаване стойността на местните природни ресурси“. Той се финансира по Програмата за европейско териториално сътрудничество Гърция-България 2007-2013 г.

Като част от проекта са проведени и археологически разкопки, с които да се установи хронологията на обекта. От проучванията на площ от 1 декар става ясно, че най-ранните следи от човешко присъствие са от края на петото хилядолетие преди Христа, а най-късните – от късноримската епоха (III-IV в. сл. Хр.).

Праисторическите съдове са изработвани на ръка или с помощта на грънчарски калпи. При декорацията на керамиката са използвани различни техники - връзана, набодена, отпечатана, рисувана, като най-често се е рисувало с графитна боя.

Графитните рисунки са изумително прецизни, орнаменталните композиции са балансираны, а сивкавият метален блясък на графитните линии се откроява на фона на тъмната, излъскана повърхност на съдовете. Допълнителен колорит внасят запълнените с червена и жълтеникава минерална боя полета.

Най-многобройни на територията на светилището са културните следи, оставени от тракийското население през III-II в. пр. Хр., което е използвало това място като светилище. Най-интересни досега са проучените основни на зидове от сгради, или зидове, които ограждат сакрални пространства, издигнати върху скални масиви. Изключителен паметник е и откритият глинени олтар „есхара“ с връзана украса по повърхността.

Открити са много глинени съдове, лампи, глинени тежести за стан и прешлени за вретена, железни оръдия на труда. Светилището е било използвано най-интензивно за религиозни нужди в периода III-II в. пр. Хр. и в римската императорска епоха - II-IV в. след Хр. По съвместния с Тасос проект, който е на стойност 1 851 008 евро и приключи неотдавна, 998 533 евро са вложени в „Градището“. Мястото е превърнато в архитектурно-исторически парк с въжени линии, беседки, заслони, три екопътеки, чешми и пречиствателна станция, които правят светилището достъпна туристическа дестинация (снимка 5). Реконструиран е пътят, направени са мостчетата, паркинг, детски съоръжения.

Тепърва предстоят нови проучвания на мистичното светилище, тъй като то заема 500 декара, от които е проучена площ от едва 150 дка.

Мегалитна арка помага при безплодие

Дълги години местните хора са извършвали в „Градището“ култови тракийски обреди за проговаряне на неми деца, за сдобиване с рожба, за изцеление на сакати. Това става на скалната арка мегалит, наричана от местните промушвачка или мушилка. Мястото е наречено от проф. Бояджиев „Чистилището“. То е със спиращи дъха размери и мистичност. Болният трябва да мине през „Чистилището“ рано сутрин по изгрев слънце. Преди това го измерват със снопче червени конци. При преминаването под арката човекът трябва да остави старата си връхна дреха до арката и да остане с новата. Идеята на ритуала е, че по този начин той се пречиства и се събужда за нов живот.

Като отплата за полученото здраве или рожба, трябва да се оставят монети върху южния камък на мегалита, както и червените конци, с които предварително е измерван болният. Смята се, че ритуалът, спазван и до днес, е свързан с обрета на обезсмъртяването в Древна Тракия, който е и осъществявал чрез слизане в подземния свят.

Арката е една от десетките тройни конструкции, при които каменните образувания с форма на мъжки глави и животни са подредени едни върху други.

КАМЕННИТЕ МЪЖЕ НА ДОЛНО ДРЯНОВО

С два милиона лева ЛИП „Градище“ се превърна в дестинация за туристи

Причудливи скали с формата на змии, птици, гъби, костенурки (снимки 1 и 2) и дори профили на мъже прорязват планината край село Долно Дряново, община Гърмен. „Градището“, както местните наричат каменния ансамбъл от природни форми, е част от тракийско светилище на 5 км от селото по пътя за Сатовча и Доспат. То е разположено върху рид с дължина около 700 м, а „Градището“ заема около 20 декара с високи до 880 м скали (снимка 3). Възвишението е естествено

защитено и е достъпно само от северозапад. От всички останали страни е оградено от живописен, внушителен каньон. Склоновете са много стръмни, а на места скалите са почти отвесни и образуват дълбока 50 м пропаст.

На мястото на светилището са направени заравнявания на скалите, изградени са улеи и шарапани, които се свързват обичайно с религиозните вярвания на траките и с практикуваните от тях възлияния и винени ритуали. Скалните образувания пък имат строга пространствена ориентация – всички са подредени по една от осите изток-запад или север-юг.

„Градището“ е открито през 2000 г. от професора математик Тодор Бояджиев. Той се натъква съвсем случайно на каменния ансамбъл при едно от последните си пътувания из Родопите, преди да почине. Той кръщава човешките глави с имената Тангра и Владетел.

Ученият, за когото преходите из Родопите и археологията са хоби, успява да предизвика вниманието на историци и археолози, които започват по-задълбочени проучвания на мястото. Според тях, става дума за праисторическо и тракийско светилище, което е поне на 7000 години, а това го прави по-старо и от Перперикон. Започнатите от проф. Бояджиев проучвания са последвани от археологическа експедиция през 2008 г., която открива следи от праисторическата и античната епохи. В

Дайте Вашето мнение и коментар за вестника на община Гърмен на служебния ни телефон:

07523/20-40 и 07523/20-47 или на адрес: с. Гърмен, ул. „Първа“ №35

както и на e-mail: obs_garmen@bitex.bg